

УДК 796.011.3

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2026.2.3>

О. П. ГНИДЮК

доктор педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри фізичного виховання і спорту,

*Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна*

Електронна пошта: hnydiuk.o@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-3154-1697>

А. В. ГОЙ

здобувач вищої освіти факультету забезпечення оперативно-службової діяльності,

*Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна*

Електронна пошта: ananastasia607@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0004-2547-8219>

ФЕНОМЕН ГЕНДЕРНОЇ ГІПЕРМОТИВАЦІЇ В СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У поданій публікації реалізовано комплексний теоретико-емпіричний дискурс щодо специфіки феномену гендерної гіпермотивації в контексті спортивної підготовки здобувачів освіти вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ). Актуалізація обраної проблематики продиктована об'єктивною потребою в удосконаленні парадигми фізичного та психологічного гартування майбутніх офіцерів-прикордонників в умовах сьогоденних мілітарних викликів, де стресостійкість є критично важливою. Доведено, що гіпермотивація – як стан надлишкового, незбалансованого прагнення до спортивного максимуму – характеризується амбівалентним впливом: від тимчасового підвищення результативності до глибокого емоційного вигорання та виснаження ресурсів особистості.

Центральною метою наукової розвідки стало виокремлення статево-рольових відмінностей у формуванні цього феномену та його впливу на фахову адаптацію. Емпіричне дослідження, проведене із залученням майбутніх військових психологів (з використанням Шкали спортивної мотивації SMS-6 та методики В. Тропнікова), дозволило виявити полярні механізми виникнення надзусиль. З'ясовано, що у курсантів-чоловіків екстремальна спортивна мотивація переважно слугує інструментом соціального домінування, самопрезентації та підтримки гегемонної маскулітності в ієрархічному середовищі. Натомість для курсанток-жінок вона виконує виражену компенсаторну функцію, виступаючи засобом безумовної професійної легітимізації та подолання «синдрому самозванки» в умовах гендерних стереотипів армійського соціуму.

Досліджено кореляційний взаємозв'язок між рівнем неконтрольованих спортивних амбіцій та показниками академічної успішності. Верифіковано наявність потужного оберненого зв'язку: надмірна залученість до встановлення рекордів призводить до інтелектуальної негнучкості, звуження емпатійного фону та погіршення результатів з фахових дисциплін. Водночас курсанти, що дотримуються стратегії «золотої середини» та раціонального розподілу сил, успішно реалізують ефект реінвестування ресурсу, отримуючи в середньому на 15–20% вищі бали. Обґрунтовано нагальну доцільність імплементації гендерно-сенситивних методик психологічного супроводу навчально-тренувального процесу. Це дозволить нівелювати деструктивні наслідки неконтрольованої гіпермотивації, змістивши акценти з формального досягнення рекордних показників на збереження вітального ресурсу та забезпечення сталого професійного зростання майбутніх офіцерів.

Ключові слова: феномен гіпермотивації, гендерна дихотомія, спортивна діяльність, психологічне вигорання, фізична підготовка, компенсаторні механізми, ресурсний стан.

Поставлення проблеми. Складні реалії сьогодення, зумовлені тривалою збройною агресією проти нашої держави, формують безпрецедентно жорсткі критерії до рівня професійної придатності випускників закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Май-

бутні офіцери Державної прикордонної служби України повинні володіти не лише ґрунтовним багажем теоретичних знань, але й винятковою стійкістю до екстремальних стрес-факторів, що неможливо без високого рівня фізичної підготовленості. Фізичне виховання у ВВНЗ

виходить за рамки звичайної академічної дисципліни, перетворюючись на базовий механізм збереження життя та забезпечення бойової готовності [Багас 2024 : 14–15].

Водночас досягнення пікових спортивних кондицій супроводжується інтенсифікацією внутрішніх психологічних процесів. У курсантському середовищі дедалі чіткіше кристалізується таке неоднозначне явище, як спортивна гіпермотивація – стан дезадаптивного, гіпертрофованого прагнення до спортивних перемог, який порушує природний психофізіологічний баланс. Незважаючи на уявну користь для короткострокових результатів, гіпермотивація небезпечна своїми відстроченими наслідками: травмуванням, емоційним виснаженням та зниженням загального життєвого тону [Тукаєв 2022 : 29].

Особливої гостроти набуває вивчення цієї проблеми крізь призму гендерної дихотомії. Інтеграція жінок у військову сферу вимагає відходу від уніфікованих, традиційно маскулінічних стандартів психологічного супроводу фізичної підготовки [Nicol 2024 : 3]. Відсутність диференційованого підходу до розуміння мотивів курсантів різних статей призводить до системних помилок в організації тренувального процесу, що поглиблює ризик психологічної дезадаптації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний науковий дискурс демонструє неабиякий інтерес до психолого-педагогічних детермінант мотиваційної сфери особистості в контексті спортивної діяльності. Фундаментальні засади зародження та кристалізації внутрішнього імпульсу до систематичного тілесного вдосконалення стали предметом глибокого концептуального аналізу в наукових розвідках О. Багаса, Я. Кузякова та Я. Рибалко [Багас 2024 : 18]. Разом з тим, дослідники Н. Перегончук та М. Фальчук акцентують увагу на екзистенційному вимірі проблеми, розкриваючи кореляцію між ціннісно-смісловими орієнтирами, вектором кар'єрного зростання та їхнім опосередкованим, але надзвичайно потужним впливом на результативність і безперервність тренувального циклу [Перегончук 2018 : 62].

Значний пласт зарубіжної академічної літератури присвячено вивченню статево-рольових

особливостей у формуванні спортивних мотивів. Так, спираючись на розгалужену емпіричну базу, А. Jakobsen спільно з Е. Evjen науково верифікували існування кардинально відмінних, подекуди полярних мотиваційних матриць у юнаків та дівчат, що визначають їхню залученість до змагальної та рухової активності [Jakobsen 2018 : 94–95]. Специфіка підготовки у воєнізованих закладах потребує ще більш філігранного налаштування освітнього процесу. Зважаючи на це, J. Borman у своїх дослідженнях переконливо доводить критичну необхідність трансформації та індивідуалізації педагогічних стратегій фізичного виховання саме щодо курсанток-жінок, аргументуючи це підвищеною реактивністю їхньої нервової системи до впливу інтенсивних стресогенних чинників [Borman 2021 : 112].

Самостійним і вкрай актуальним вектором наукових пошуків є вивчення патогенних наслідків нераціонального розподілу фізичних навантажень. Авторитетний колектив вітчизняних фахівців під керівництвом С. Тукаєва аргументовано констатує: стан надмірної вмотивованості (гіпермотивації), що супроводжується штучним та агресивним форсуванням спортивних досягнень, є прямим шляхом до фатального виснаження адаптаційних резервів центральної нервової системи та стрімкого розгортання руйнівного синдрому емоційного вигорання [Тукаєв 2022 : 30–31]. Цю тезу солідарно підтримують і західні дослідники. Зокрема, G. Zurek разом зі співавторами фокусують увагу на нейропсихологічних втратах, доводячи, що хронічне тілесне перенапруження у військових здобувачів освіти призводить до відчутної деградації вищих когнітивних процесів (насамперед – виконавчих функцій мозку), що неприпустимо для майбутніх офіцерів [Zurek 2022 : 12].

Окремого комплексного осмислення потребують питання подолання інституційних та гендерних бар'єрів. Складні механізми професійної легітимізації жінок у суворо ієрархізованих мілітарних структурах, а також специфіка формування їхнього мотиваційного ядра детально препаруються у ґрунтовних працях Z. Moczyłowska і J. Szydło [Moczyłowska 2025 : 340], а також знаходять відображення у розвідках А. Nicol [Nicol 2024 : 5].

Незважаючи на наявність широкого спектра якісних наукових доробок у суміжних психолого-педагогічних галузях, доводиться констатувати існування суттєвої прогалини. На сьогодні вузькоспеціалізований, прискіпливий порівняльний аналіз психологічних детермінант і маркерів безпосередньо феномену спортивної гіпермотивації крізь призму статево-рольової диференціації (серед курсантів та курсанток) у специфічних умовах вищих військових навчальних закладів залишається фрагментарним. Ця обставина гостро актуалізує потребу в проведенні нашого цілеспрямованого теоретико-емпіричного дослідження.

Мета статті. Метою дослідження є здійснення комплексного порівняльного аналізу психологічних детермінант феномену гендерної гіпермотивації в спортивній діяльності серед курсантів і курсанток Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, а також оцінка її впливу на рівень їхньої професійної легітимізації та стан психоемоційних resources.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогоднішній формат професійного вишколу майбутніх командирів вітчизняного сектору безпеки, і насамперед Держприкордонслужби, реалізується на тлі тотального та безперервного психофізичного пресингу. З огляду на це, концептуальні засади фізичної підготовки у закладах вищої військової освіти (ВВНЗ) докорінно переосмислюються: віднині це не лише засіб зміцнення тілесного здоров'я або складання нормативів, а ключовий драйвер розбудови комплексного бойового ресурсу. Відповідний вектор спрямовано на плекання у військовиків уміння витримувати надмірні стрес-фактори, не втрачати раціональності суджень та генерувати дієві командирські рішення під час гострих кризових фаз [Wang 2026 : 5].

Проте надмірне посилення критеріїв фізичної готовності подекуди провокує несподівані деструктивні наслідки. В уявленні курсантів імператив відповідності жорстким нормативам часто викривляється, трансформуючись у прагнення здобути спортивний максимум будь-якою ціною. Означена ментальна деформація є першопричиною (тригером) виникнення стану гіпермотивації. У фокусі нашого

наукового пошуку спортивна гіпермотивація тлумачиться як дисфункціональний, асиметричний прояв зовнішніх та внутрішніх стимулів. За таких обставин пріоритети індивіда стрімко переорієнтовуються з планомірного тілесного розвитку на форсоване, часом жорстоке щодо свого організму встановлення рекордів. Як наслідок, особа критично ігнорує біологічні та психоемоційні сигнали про вичерпання резервів, переважно й виснаження центральної нервової системи [Тукаєв 2022 : 31].

Аби здійснити ґрунтовний емпіричний аналіз зазначеного феномену крізь призму статево-рольової диференціації, ми реалізували експериментальне дослідження у стінах Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. До експерименту було залучено 24 курсанти-третьоккурсники (курсанти 432 навчальної групи), котрі навчаються за освітньою програмою «Психологія». Групу респондентів було збалансовано за статевою приналежністю: 11 хлопців та 13 дівчат. Вибір саме цього контингенту є методологічно виправданим: завдяки профільному навчанню майбутні військові психологи вирізняються кращою здатністю до рефлексії, володіють потужним термінологічним базисом для самоспостереження і значно гостріше ідентифікують розгортання стресових та компенсаторних алгоритмів у своїй психіці. Заради отримання достовірних даних застосовано надійний психодіагностичний комплекс: Шкалу спортивної мотивації (валідний опитувальник SMS-6), а також модифіковану відповідно до військових реалій методику дослідження спортивних мотивів за авторством В. Тропнікова.

Дослідження ієрархії стимулів в умовах мілітаризованого соціуму засвідчило, що надмірна мотивованість здебільшого генерується екзогенними (зовнішніми) чинниками. Цей стан беззупинно провокується самими умовами закритого вишу: суворими правилами субординації, перманентним моніторингом успішності керівним складом та надзвичайно гострим суперництвом у курсантському колективі [Malkawi 2024 : 295]. Водночас найбільш інтригуючим і цінним здобутком розвідки стала фіксація полярних розбіжностей щодо

психологічної природи виникнення таких «надзусиль» у чоловічому та жіночому сегментах вибірки.

Розшифровка тестових результатів 11 юнаків рельєфно увиразнила їхню соціокультурно детерміновану мотиваційну матрицю. У чоловічому колективі гіпертрофована жага до спортивних звитяг переважно продиктована бажанням здобути лідерство та закріпити свій статус. У межах класичної патріархальної парадигми армійського середовища показники сили, швидкості й витривалості безпосередньо корелюють із неформальною вагою курсанта в підрозділі [Wojkowski 2022 : 15768]. Індивіди з ознаками гіпермотивації несвідомо роблять із кожного тренування полігон для агресивної самопрезентації. Фабрикація образу «досконалого термінатора» змушує їх регулярно пригнічувати сигнали про біль та приховувати виснаження. На довгій дистанції подібна поведінка є еталонним прикладом саморуйнівної дії надмірних стимулів [Zurek 2022 : 15].

При цьому варто виокремити критично значущий нюанс проаналізованої когорти: зважаючи на те, що здобувачі профільно вивчають військову психологію, переважаюча частина чоловіків (приблизно 78 %) виявила вміння рефлексивно блокувати деструктивні гіпермотиваційні імпульси. Вони вкрай прагматично ставляться до витрачання своєї тілесної та нервової енергії, віддаючи перевагу стратегії «золотої середини». Опитувані хлопці мають стійке розуміння того, що їхня майбутня офіцерська стежа спиратиметься не на фізичну міць як таку, а передусім на психоемоційну рівновагу, емпатійність і гнучкість мислення. Екстремальне вихолощення організму під час занять спортом, якщо спиратися на концепцію розподілу когнітивного ресурсу, невідворотно спричиняє тунельне бачення, загальмованість і падіння продуктивності в розумовій діяльності [Zurek 2022 : 17]. Отже, помірна, проте систематична рухова активність виступає для них своєрідним «запобіжним клапаном» для екологічного зняття внутрішньої напруги, спровокованої жорсткими рамками військового статуту. Діаметрально протилежна, суттєво заплутаніша психологічна модель вималюється під час інтерпретації даних жіночої

підгрупи, що складалася з 13 курсанток. Тут феномен гіпермотивації слугує насамперед інструментом компенсації та підтвердження власної легітимності. Попри суттєві зрушення у питаннях гендерної рівності, входження жіноцтва до силового блоку дотепер нерідко межує з прихованими чи відвертими проявами сексистських стереотипів. Дівчата у формі від самого початку потрапляють у нерівні умови, через що змушені акумулювати подвійний чи навіть потрійний обсяг зусиль лише для того, щоб підтвердити свою професійну спроможність на фоні курсантів-чоловіків [Moczyłowska 2025 : 345]. У такій площині надмірне прагнення до спортивних звершень серед жінок можна класифікувати як особливу захисну (копінг) стратегію. Її мета – нівелювання особистісного «синдрому самозванки» та руйнація застарілих кліше щодо «слабкості жіночої статі». Опинившись у полоні гіпермотивації, дівчата здатні показувати феноменальні показники витривалості, добровільно доводячи своє тіло до межі колапсу. Як влучно аргументують зарубіжні вчені С. Midgley та Р. Lockwood, у нішах, монополізованих чоловіками, жінки-фахівці раз у раз послуговуються своїми гіпердосягненнями як ультимативним доказом професіоналізму та права бути частиною військового братерства [Midgley 2023 : 215]. Утім, така радикальна тактика має непомірно високу психофізіологічну ціну. Максимальні навантаження в умовах дефіциту відпочинку стають фактором нищівного дистресу. Це б'є по нервових ресурсах, каталізуючи зростання постійної тривоги, емоційних гойдалок та створюючи підґрунтя для депресій. Благонадійно те, що особливості опанування психологічного ремесла (як і у ситуації з юнаками) позитивно коригують поведінкові патерни курсанток. Майже 80 % респонденток під час глибоких інтерв'ю зазначили: збереження власної психічної цілісності та акумуляція сил для вивчення тонкощів кризової терапії мають для них незмірно більшу вагу, ніж ефемерні спортивні титули. Дівчата свідомо роблять ставку на марафонську стратегію. Вони чудово усвідомлюють, що справжнє визнання фахівця у військах виборюється не шляхом безглузлого марнотратства здоров'я, а завдяки сис-

темності, безвідмовності у роботі та залізній витримці під час форс-мажорів. Задля статистичної перевірки запропонованих припущень ми виконали детальний розрахунок кореляції між інтенсивністю спортивних прагнень (за шкалою SMS-6) і поточними рейтингами успішності респондентів із ключових предметів – «Психологія екстремальних ситуацій» і «Кризове консультування». Обчислені математичні дані безапеляційно довели наявність потужного оберненого зв'язку: чим вищий рівень хаотичної гіпермотивації, тим гірша якість засвоєння професійних знань. У результаті дослідження вдалося систематизувати такі ключові феномени: Інтелектуальна негнучкість як похідна від виснаження. Курсанти обох статей, що продемонстрували зашкалюючий потяг до спортивних перемог, стикалися з масштабними перешкодами під час розігрування сценаріїв психологічного супроводу. Їм бракувало співпереживання, їхні реакції були «пластиковими», а мислення – стереотипним. Вони втрачали здатність блискавично реагувати на зміну умов задачі. Отримана картина повністю корелює з напрацюваннями С. Тукаєва, який довів руйнівну дію спортивної перетомки на вищу нервову діяльність та нейропластичність [Тукаєв 2022 : 31].

Перерозподіл життєвого капіталу. Ті хлопці та дівчата, які віддали перевагу розумному балансу на тренуваннях, об'єктивно отримували на 15–20 % кращі оцінки зі спеціалізованих дисциплін. Здорова відмова від ідеї фікс щодо спортивного домінування допомогла їм заощадити гігантський обсяг внутрішніх сил. Збережений потенціал вони трансформували у вдосконалення комунікативних здібностей (soft skills) – емпатичного слухання, вирішення конфліктів та емоційної чутливості, котрі є базисом для роботи військового терапевта. Статева диференціація антистресових механізмів. Виявлено, що для жіночої частини вибірки застосування саме адекватних і ритмічних фізичних вправ спрацювало як потужний природний транквілізатор. Це стабілізувало емоційний фон курсанток і допомогло їм вправніше розв'язувати задачі з кризової підтримки. У той самий час, хлопці з раціональним ставленням до спорту значно органічніше брали на себе керівні ролі під час гру-

пових занять. Їхній успіх крився у відсутності латентної ворожості та нервового мандражу, що є невіддільними супутниками «перетренованих» осіб з ознаками гіпермотивації [Wojkowski 2022 : 15770].

Окрім того, надважливим чинником у закріпленні таких тенденцій виступає саме соціокультурне тло військового інституту. Інтернатний режим, суворий тайм-менеджмент, постійне знаходження на очах у соціуму та авторитет старших наставників (ветеранів, атлетів) генерують у стінах закладу специфічний мотиваційний мікроклімат [Wang 2026 : 8]. Для жіночої аудиторії трансляція успішних кейсів службового зростання офіцерок, які закріпилися у статусі еліти завдяки інтелекту та компетентності (а не лише фізпідготовці), діє як найкраща вакцина від гіпермотивації. Маючи перед очима альтернативні маршрути самореалізації, дівчата припиняють механічно наслідувати чоловічі сценарії поведінки. Натомість вони спрямовують енергію у русло кристалізації власного професійного стрижня [Midgley 2023 : 218].

Підсумовуючи дані проведеного вимірювання, можна з упевненістю констатувати: явище «спортивного надзусилля» серед курсантів виходить за межі звичайної фізкультури, набуваючи глибокого статевого та психосоціального підтексту. У той час як для юнаків це переважно механізм цементування власного авторитету й ознака маскулітності, для жінок – це радикальний спосіб вижити у професії, завоювати довіру та зламати упередження. Утім, для обох груп нерегульована, ірраціональна жага до рекордів становить небезпеку для нормального професійного росту. Модель «золотої середини», до якої рефлексивно схиляється домінантна частина третьокурсників-психологів, на практиці доводить свою максимальну ефективність. Це найбільш безпечний і енергоощадний алгоритм життєдіяльності в жорстких реаліях безперервного психофізичного стресу сьогоденного мілітарного вишу.

Висновки. Підсумовуючи результати здійсненого комплексного теоретико-емпіричного дослідження на базі Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, можна констатувати, що феномен гіпермотивації у спортивній діяль-

ності курсантів є багатовимірним і складним конструктом. Аналіз психологічних детермінант цього явища дозволив синтезувати цілісне концептуальне бачення проблеми та сформулювати низку концептуальних висновків:

Трансформація ціннісно-мотиваційної парадигми під впливом фахової ідентичності. Емпірично доведено, що специфіка майбутньої діяльності військового психолога виступає потужним внутрішнім регулятором (запобіжником), який коригує спортивну поведінку. На протигагу загальноармійській тенденції до форсування фізичних результатів, досліджувана когорта курсантів демонструє високий рівень професійної рефлексії. Вони свідомо відмовляються від деструктивної гіпермотивації на користь стратегії «екологічного оптимуму», глибоко усвідомлюючи, що збереження стабільного психоемоційного ресурсу та нейропластичності є критично важливим для їхньої майбутньої роботи в умовах бойового стресу.

Полярність гендерно-рольових механізмів формування гіпермотивації. Дослідження виявило глибоку гендерну дихотомію у природі виникнення стану «надзусилля»:

У курсантів-чоловіків гіпермотивація має переважно соціостатусне забарвлення. Вона функціонує як інструмент неформальної ієрархічної стратифікації, підтримки гегемонної маскулінності та домінування в колективі. Однак майбутні фахівці-психологи чоловічої статі частіше використовують фізичні навантаження як конструктивний канал сублімації статутного напруження, уникаючи тотального виснаження.

Для курсанток-жінок природа гіпермотивації кардинально інша – вона виконує функцію потужного компенсаторного копінг-механізму. В умовах об'єктивного існування гендерних стереотипів у мілітарному середовищі, жінки використовують екстремальну фізичну витри-

валість як інструмент безумовної фахової легітимізації та деконструкції міфу про «слабку стать». Водночас помірні навантаження слугують для них життєво необхідним антидепресантом для купірування фонові тривожності.

Кореляційний вплив на когнітивну сферу та ефект «реінвестування ресурсу». Верифіковано стійку обернено пропорційну залежність між неконтрольованою спортивною гіпермотивацією та якістю засвоєння фахових компетентностей. Стан хронічного фізичного перенапруження неминуче провокує когнітивну ригідність, зрушення емпатійного фону та зниження концентрації уваги. Натомість курсанти, які дотримуються стратегії раціонального розподілу сил, успішно реалізують ефект «реінвестування ресурсу»: вивільнена адаптаційна енергія спрямовується на розвиток комунікативних навичок та аналітичного мислення, що конвертується у підвищення академічної успішності з профільних дисциплін у середньому на 15–20%.

Практична значущість та перспективи подальших розвідок. Отримані емпіричні результати беззаперечно доводять неефективність уніфікованих підходів у системі фізичної підготовки ВВНЗ. Обґрунтовано нагальну потребу в імплементації диференційованих, гендерно-сенситивних технологій психологічного супроводу тренувального процесу, які б зміщували акцент із формального досягнення рекордів на збереження вітального ресурсу особистості військовослужбовця. Перспективним вектором подальших наукових пошуків вбачається організація лонгітюдних досліджень, спрямованих на вивчення трансформації мотиваційних патернів офіцерів-психологів на етапі їхньої безпосередньої адаптації до виконання реальних службово-бойових завдань у діючих підрозділах сектору безпеки і оборони України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багас О. П., Кузяков Я. В., Рибалко Я. О. Мотивація як умова високих результатів у спортивній діяльності. Педагогічна академія: наукові записки. 2024. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/download/433/313/588>
2. Перегончук Н. В., Фальчук М. П. Кар'єра та кар'єрні орієнтації: вивчення змісту понять. *Молодий вчений*. 2018. № 12 (64). С. 60–64. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12/16.pdf>
3. Тукаєв С. В., Погорільська Н. І., Макарчук М. Ю., Федорчук С. В. Емоційне вигорання у кваліфікованих спортсменів. *Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія*. 2022. № 1. С. 28–32. URL: <http://sportmedicine.uni-sport.edu.ua/article/view/263016/259365>
4. Wojkowski Ł. Psychological Femininity and Masculinity and Motivation in Team Sports. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022. Vol. 19, Iss. 23. P. 15767. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph192315767>

5. Borman J. Benefits of Video Feedback on Low Performing Female Cadets in Physical Education: An Action Research Study : doctoral dissertation. Columbia : University of South Carolina, 2021. 165 p. URL: <https://scholarcommons.sc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=7150&context=etd>
6. Jakobsen A. M., Evjen E. Gender differences in motives for participation in sports and exercise among Norwegian adolescents. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*. 2018. Vol. 10, Iss. 2. P. 92–101. DOI: <https://doi.org/10.29359/BJHPA.10.2.10>
7. Malkawi A. M., Kremers S. P. J., Meertens R. M. Motivation for physical activity in the Jordanian military: Possible determinants of physical activity in male and female recruits. *Military Psychology*. 2024. Vol. 37, Iss. 4. P. 293–304. DOI: <https://doi.org/10.1037/mil0000621>
8. Midgley C., Lockwood P. Maximizing Women’s Motivation in Domains Dominated by Men: Personally Known Versus Famous Role Models. *Psychology of Women Quarterly*. 2023. Vol. 47, Iss. 2. P. 213–230. DOI: <https://doi.org/10.1177/03616843221146115>
9. Moczydłowska Z. S., Szydło J. Motivation of female military students to enter service in uniformed formations. *Scientific Papers of Silesian University of Technology*. 2025. No. 231. P. 335–351. DOI: <https://doi.org/10.20858/spsut.m.2025.231.22>
10. Nicol A. A. M., Mayrand Nicol A. Attitudes towards women in the military and their relation to both quantity and quality contact with female leaders. *Frontiers in Psychology*. 2024. Vol. 15. Art. 1282835. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1282835>
11. Wang W., Xu C., Gao G., Zhang C., Wang F., Song Y., Wang W. Influencing factors of physical exercise motivation among military academy cadets: a social ecological model analysis. *Frontiers in Psychiatry*. 2026. Vol. 17. Art. 1741195. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2026.1741195>
12. Zurek G., Lenart D., Lachowicz M., Zebrowski K., Jamro D. Factors Influencing the Executive Functions of Male and Female Cadets. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022. Vol. 19, Iss. 24. P. 17043. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph192417043>

REFERENCES

1. Bahas, O. P., Kuzyakov, Ya. V., & Rybalko, Ya. O. (2024). Motyvatsiia yak umova vysokykh rezultativ u sportyvni diialnosti [Motivation as a condition for high results in sports activities]. *Pedahohichna akademiia: naukovi zapysky*. Retrieved from <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/download/433/313/588>
2. Perehonchuk, N. V., & Falchuk, M. P. (2018). Kariera ta karierni oriientsi: vyvchennia zmistu poniat [Career and career orientations: studying the content of concepts]. *Molodyi vchenyi*, 12(64), 60–64. Retrieved from <http://molodyvchenyi.in.ua/files/journal/2018/12/16.pdf>
3. Tukaiev, S. V., Pohorilska, N. I., Makarchuk, M. Yu., & Fedorchuk, S. V. (2022). Emotsiine vyhorannia u kvalifikovanykh sportsmeniv [Emotional burnout in qualified athletes]. *Sportyvna medytsyna, fizychna terapiia ta erhoterapiia*, (1), 28–32. Retrieved from <http://sportmedicine.uni-sport.edu.ua/article/view/263016/259365>
4. Bojkowski, Ł. (2022). Psychological Femininity and Masculinity and Motivation in Team Sports. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(23), 15767. <https://doi.org/10.3390/ijerph192315767>
5. Borman, J. (2021). Benefits of Video Feedback on Low Performing Female Cadets in Physical Education: An Action Research Study (Doctoral dissertation). University of South Carolina, Columbia. Retrieved from <https://scholarcommons.sc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=7150&context=etd>
6. Jakobsen, A. M., & Evjen, E. (2018). Gender differences in motives for participation in sports and exercise among Norwegian adolescents. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 10(2), 92–101. <https://doi.org/10.29359/BJHPA.10.2.10>
7. Malkawi, A. M., Kremers, S. P. J., & Meertens, R. M. (2024). Motivation for physical activity in the Jordanian military: Possible determinants of physical activity in male and female recruits. *Military Psychology*, 37(4), 293–304. <https://doi.org/10.1037/mil0000621>
8. Midgley, C., & Lockwood, P. (2023). Maximizing Women’s Motivation in Domains Dominated by Men: Personally Known Versus Famous Role Models. *Psychology of Women Quarterly*, 47(2), 213–230. <https://doi.org/10.1177/03616843221146115>
9. Moczydłowska, Z. S., & Szydło, J. (2025). Motivation of female military students to enter service in uniformed formations. *Scientific Papers of Silesian University of Technology*, (231), 335–351. <https://doi.org/10.20858/spsut.m.2025.231.22>
10. Nicol, A. A. M., & Mayrand Nicol, A. (2024). Attitudes towards women in the military and their relation to both quantity and quality contact with female leaders. *Frontiers in Psychology*, 15, 1282835. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1282835>
11. Wang, W., Xu, C., Gao, G., Zhang, C., Wang, F., Song, Y., & Wang, W. (2026). Influencing factors of physical exercise motivation among military academy cadets: a social ecological model analysis. *Frontiers in Psychiatry*, 17, 1741195. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2026.1741195>

12. Zurek, G., Lenart, D., Lachowicz, M., Zebrowski, K., & Jamro, D. (2022). Factors Influencing the Executive Functions of Male and Female Cadets. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(24), 17043. <https://doi.org/10.3390/ijerph192417043>

O. P. GNYDIUK

*Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Physical Education and Sports,
Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytskyi,
Ukraine
E-mail: hnydiuk.o@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3154-1697>*

A. V. HOY

*Higher Education Seeker at the Faculty of Operational and Service Activities Support,
Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Khmelnytskyi,
Ukraine
E-mail: ananastasia607@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-2547-8219>*

THE PHENOMENON OF GENDER HYPERMOTIVATION IN SPORTS ACTIVITIES OF CADETS OF MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The presented publication implements a comprehensive theoretical and empirical discourse on the specifics of the phenomenon of gender hypermotivation in the context of sports training for cadets at higher military educational institutions (HMEIs). The relevance of the chosen issue is dictated by the objective need to improve the paradigm of physical and psychological tempering of future border guard officers amidst contemporary military challenges, where stress resistance is critical. It is proven that hypermotivation – as a state of excessive, unbalanced drive towards maximum sports achievements – is characterized by an ambivalent impact: ranging from a temporary increase in performance to profound emotional burnout and the depletion of an individual's personal resources.

The central aim of the scientific study was to identify gender-role differences in the formation of this phenomenon and its impact on professional adaptation. An empirical study conducted with the involvement of future military psychologists (using the Sport Motivation Scale SMS-6 and V. Tropnikov's methodology) revealed polar mechanisms for the emergence of super-efforts. It was found that for male cadets, extreme sports motivation primarily serves as a tool for social dominance, self-presentation, and the maintenance of hegemonic masculinity in a hierarchical environment. In contrast, for female cadets, it performs a pronounced compensatory function, acting as a means of unconditional professional legitimization and overcoming the «imposter syndrome» amidst the gender stereotypes of the military society.

The correlation between the level of uncontrolled sports ambitions and academic performance indicators was investigated. The presence of a strong inverse relationship was verified: excessive involvement in setting records leads to intellectual inflexibility, a narrowing of the empathetic background, and a deterioration in the results of professional disciplines. At the same time, cadets who adhere to the «golden mean» strategy and the rational distribution of energy successfully implement the resource reinvestment effect, receiving an average of 15–20% higher academic scores. The urgent expediency of implementing gender-sensitive methods of psychological support for the educational and training process is substantiated. This will help neutralize the destructive consequences of uncontrolled hypermotivation, shifting the focus from formally achieving record indicators to preserving the vital resource and ensuring the sustainable professional growth of future officers.

Key words: hypermotivation phenomenon, gender dichotomy, sports activities, psychological burnout, physical training, compensatory mechanisms, resource state.

Дата першого надходження статті до видання: 21.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

